

El que més m'impresionà d'aquell incident que podia haver esdevingut un greu accident. fou l'absolut silenci mantingut pels cinc ocupants del vehicle, fins que aquest va tornar a adreçar la seva trajectòria. Tots mantinguérem una gran serenitat. Després respiràrem profundament i férem tota mena de comentaris. Vàrem considerar que havia ajudat a salvar la situació, a més de la perícia del conductor, el fet que el seient de darrera anés ocupat per tres persones de considerable pes, la qual cosa esmorteï els moviments del vehicle.

Arribats a Banyoles continuàrem els comentaris amb els professors de l'Acadèmia, mentre preniem una copa de ratafia; i tot seguit començàrem els exàmens.

En aquells anys ser professor de l'Institut donava un prestigi considerable. Una bona part dels universitaris i d'altres professionals de Girona i comarques havien passat per les seves aules o pels seus exàmens lliures o col·legiats. En tota la província no hi havia més instituts que el de Girona i el de Figueres, i encara que existien alguns col·legis reconeguts, els alumnes dels quals no havien de passar per l'Institut, el nombre total d'aquests no era pas excessiu. Això feia que el professor d'Institut tingués un reconeixement social, que, per altra part, era molt lluny de tenir una compensació material adequada.

L'Institut de Girona tenia un prestigi ben guanyat per la dedicació i el nivell científic del seu professorat.

Tot això feia que el Sr. Batlle, per a molta gent de Girona i comarques, fos aquell professor que havien tingut a classe o que els havia examinat. I els exàmens, tot i que fossin benèvolos, encara feien molt respecte.

Moltes persones que desconeixien la meritòria obra que feia el Dr. Batlle des de la secretaria de l'Institut d'Estudis Gironins, amb la gran constància esmerçada en l'edició dels Annals; o que no podien apreciar el mèrit d'organització de l'Arxiu Municipal; o als qui no arribava el coneixement de les seves obres d'investigació històrica, si que el coneixien per la seva funció docent.

En el mateix Ajuntament, en una època (afortunadament superada) en què per a una bona part dels funcionaris i fins i tot de directius, l'Arxiu no es distingia massa del racó on es guarden les coses inservibles, el fet que l'Arxiver fos professor de l'Institut, ajudava a que se'l respectés molt més, i a la llarga aquest respecte a la persona es reflectia també en un major respecte a l'Arxiu.

El seu mestratge no l'exercí solament a la classe, ja que en la conversa amb ell, els qui érem més joves i menys experimentats hi trobà-

vem sempre no tan sols un consell sincer i entenimentat, sinó també una veritable lliçó, explicada amb la major senzillesa i com qui no hi dona cap importància.

Tant com a professor, com més endavant com a arxiver i bibliotecari vaig rebre d'ell moltes ensenyances. Especialment podia transmetre aquells coneixements que no es troben en els llibres, o que essent-hi són difícils de buscar; mentre que afloren espontàniament en la conversa amb una persona experimentada i exempta d'egoisme; aquell egoisme que a vegades entrebanca el mestratge dels que sabent molt, temen que els altres els puguin atrapar.

Aquella gasiveria que a vegades (massa vegades) es troba en els arxivers que temen que els altres s'aprofitin dels tresors que conté l'Arxiu que ells custodien, en el Dr. Batlle no hi va ésser-hi mai. Al contrari, per als investigadors menys experimentats era sempre un guia, un conseller i, en definitiva, un mestre.

Aquesta vocació docent manifestada en totes les seves activitats professionals fa que la seva obra perduri molt més enllà, no tan sols mitjançant les publicacions que ha deixat, sinó també en l'obra que poguem realitzar els qui d'ell vàrem rebre uns consells i un ensenyament.

* * *

el dr. lluís batlle, historiador i arxiver

per
RAMON ALBERCH i FUGUERAS

Usualment quan hom parlava del Sr. Batlle ho feia tenint ben present la diversitat de les tasques que amb una gran paciència anava desenrotllant a la nostra ciutat: arxiver, capdavanter del Institut d'Estudis Gironins, professor de l'Institut Vicens Vives i investigador i divulgador del nostre passat històric, però tanmateix, hom tenia ben clar que aquesta variada activitat es conjuminava en un sol delit: l'estimació pels homes i les coses de Girona.

Centrant-nos solament en el comentari de l'obra històrica del malaguanyat amic, podem dir sense errar que constitueix una aportació rigorosa i vastíssima, amb una especial tendència a treballar períodes que per la dificultat que plan-

tejava la documentació requeria un profund domini de la paleografia i un mètode d'investigació acuradíssim. Cap a dos-cents articles i treballs curulls de paciència i professionalitat avalen el seu lliurament a la patriòtica tasca d'anar a la recerca de les nostres arrels.

Per altra banda, el Sr. Batlle treballà mil i un aspectes històrics que intentarem agrupar de la manera més coherent possible; en primer terme creiem que l'aportació més sòlida és la referent a l'estudi i transcripció dels cartularis de l'arxiu municipal, que a més a més de posar a l'abast dels investigadors documentació original d'una importància indubitable, proclamava així mateix la riquesa dels llibres verd, groc i vermell. Un altre tema que també li fou especialment agradós és el dels jueus gironins, sobre els quals escrigué pàgines de gran interès, algunes en col·laboració amb Millàs i Vallicrosa. En concret, destaquen els treballs referits a les ordinations, i la descripció dels aldarulls dels anys 1331 i 1391 contra els habitants del call de la nostra ciutat.

Amb tot, tal vegada el tema que el Sr. Batlle treballà amb més predilecció fou el referit als llibres antics i als inventaris de biblioteques; per damunt de tot cal recordar el llibre sobre la Biblioteca de la Catedral de Girona, que era la seva tesi doctoral, i d'altres relatius a la Biblioteca de Sant Feliu, l'Episcopal, la de l'antiga Universitat, la municipal, la del Monestir de Sant Pere de Galligants i del Monestir de Sant Feliu de Guíxols. Altrament, la vessant de donar a conèixer llibres antics, molts d'ells quasi introbables o molt difícils de trobar, l'apassionava, segurament perquè sintonitzava perfectament amb els seus estudis de filologia i la seva dedicació a l'ensenyament de la llengua i la literatura.

Una cosa semblant passava pel que fa als treballs esmerçats a donar a conèixer el món de l'ensenyament gironí dels segles XIV, XV i XVI, tant en l'estudi dels gironins que reberen classes als *Estudis Generals* com al paper que hi jugà el Capítol de Girona. Fou un camp en el qual el Sr. Batlle tingué una actuació capdavantera, i que obrí terrenys totalment verges en la nostra historiografia; sortosament, l'aparició el 1979 del llibre «La cultura a Girona de l'edat mitjana

al renaixement» on hom aplegava i actualitzava tot el que havia escrit en publicacions ben diverses és la mostra més contundent del que diem.

Per altra banda, el tema dels setges de Girona del 1808 i 1809 i la posterior dominació dels francesos no podia deixar d'interessar al Sr. Batlle; dels setges en publicà la capitulació de desembre del 1809 així com d'altres notables aportacions documentals, destacant per damunt de tot la transcripció que féu del manuscrit inèdit del Pare Cúndaro. Amb tot, la seva aportació més original i innovadora és la referida a l'estudi del cors a la costa gironina, on desvetlla la importància del control del litoral en la defensa de la ciutat i el comerç ple de peripècies que realitzaven els vaixells d'aquell període.

Altres treballs es refereixen a historiar les visites i festes reials, a descriure edificis públics en temps més reculats com la Casa de la Ciutat, o l'Hospital, per citar-ne els més sovintejats a la seva obra, o bé les nombroses biografies que ens donaven a conèixer aspectes inèdits d'illustres gironins. A remarcar també els articles de divulgació històrica que publicà a les pàgines d'«El Pirineo», «Los Sitios», els programes de Fires anyals i el Butlletí d'Informació Municipal, on inserí una interessant secció intitulada «Cien años atrás».

Aquesta fecunda i abnegada tasca li valgué el públic reconeixement de les institucions de casa nostra, que volgueren reconèixer els seus mèrits amb diversos nomenaments: el 1946 era nomenat acadèmic corresponent de la Reial de la Història de Madrid, el 1950 era acadèmic de la Reial de Bones Lletres de Barcelona, el 1959 corresponent de la Institució «Fernando el Católico» de Saragossa, el 1979 la Corporació gironina el nomenava Cronista Oficial de la Ciutat juntament amb el seu bon amic i col·lega Dr. Jaume Marquès i finalment pel 1980 el Capítol de la Catedral el distingia amb el nomenament d'Arxiver Honorari de la Santa Església Catedral de Girona. Sortosament, la ciutat sabé retre-li homenatge en vida, com a agraïment pel treball sincer i desinteressat que realitzà al llarg de la seva vida i que ens resta com a un llegat que romandrà fidel testimoni de la seva estimació a les coses de Girona.